

Til
Kunnskapsdepartementet

18.01.2011, Oslo
Ref: 110118/ST

Forslag om endringer i forskrift om tildeling av utdanningsstøtte for 2011-2012

Unge funksjonshemmedes høringsuttalelse

Unge funksjonshemmede vil takke for muligheten til å komme med innspill og synspunkt til forslag til endringer i forskriften. Unge funksjonshemmede ønsker kun å kommentere forslagene knyttet til studiefinansiering for kronisk syke og funksjonshemmede studenter. Høringssvaret er organisert med generelle kommentarer først, deretter synspunkt på den konkrete forskriftsteksten og avslutningsvis noen betraktninger rundt lansering av ordningen, informasjonsarbeid og saksbehandling i Lånekassen.

Generelt

Unge funksjonshemmede er svært fornøyd med forslagene om å bedre studiefinansiering for funksjonshemmede studenter. Mulighet for ekstrastipend, 12 måneders studiestøtte og sikring mot ekstra gjeldsbyrde ved forsinkelse er helt i tråd med Unge funksjonshemmedes egne forslag og vil være viktige tiltak for å sikre lik rett til utdanning også for studenter med kronisk sykdom eller funksjonshemming.

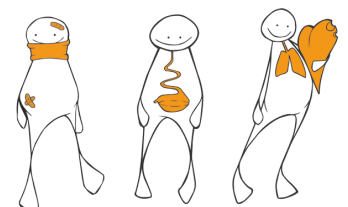
Unge funksjonshemmede er også svært fornøyd med at disse endringene er lagt opp til å basere seg på tillit til søker, heller enn omfattende kontrollsystemer. Dette er et viktig poeng både for å sikre at ordningen blir brukt av den gruppen den er ment for og for å hindre at det må etableres kostbare kontrollsystemer for å håndtere studiefinansieringen for en relativt liten gruppe studenter.

Forslag til ny § 8-7 og ny § 46-1

Unge funksjonshemmede er svært fornøyd med de foreslåtte bestemmelsene. Det er positivt at studiestøtte i tolv måneder og mulighet til ekstrastipend er formulert som separate muligheter, da søkere ikke nødvendigvis har behov for begge ekstrastipendene. Eksempelvis vil en del studenter som ikke har kapasitet til å jobbe ved siden av full studieprogresjon, på grunn av sykdom eller manglende tilrettelegging, likevel kunne ha mulighet til å ha sommerjobb.

Imidlertid er det behov for klargjøring når det gjelder varigheten for hvert tilsagn. Det er uklart om støtten innvilges for ett semester av gangen, for ett studieår av gangen eller for hele studieløp. Unge funksjonshemmede mener det er rimelig at søkere kan innvilges støtte for ett år av gangen, på samme måte som ved søknad om vanlig studiestøtte.

Dokumentasjonskrav knyttet til § 8-7

Unge funksjonshemmede mener det er viktig å få klargjort hvilke dokumentasjonskrav som skal gjelde og hvordan de skal virke. Etter vår mening er det uproblemtisk å benytte retningslinjer i tråd med helsedirektoratets rundskriv IS-9/2006, men tidspunkt for fremleggelse av dokumentasjon og hyppighet av dokumentasjonskrav er viktig å få avklart. Lånekassen baserer seg i stor grad på etterskuddsvis dokumentasjon. For funksjonshemmede og kronisk syke studenter vil valget mellom forskuddsvis eller etterskuddsvis dokumentasjonskrav ha store konsekvenser. Om den legges frem etterskuddsvis, vil det kunne gi stor usikkerhet for søker med tanke på om dokumentasjonen godtas og dermed hvilke økonomiske rammebetingelser han eller hun egentlig har å forholde seg til. Unge funksjonshemmede mener dokumentasjon bør fremlegges på søknadstidspunktet og gjelde for minimum ett år frem i tid for studier av ett års varighet eller mer. For søkere som har rimelig forutsigbarhet i helsetilstand eller funksjonshemming bør et vedtak om rett til ekstra støtte kunne gjøres gjeldende for hele studieløpet, for eksempel kan dette være naturlig ved varig eller medfødt hørselsskade.

Forslag til ny § 9-3 og ny § 46-2

Unge funksjonshemmede er svært fornøyd med den foreslåtte sikringen mot ekstra gjeldsbyrde for funksjonshemmede studenter. Imidlertid kan formuleringen i §46-2 leses som at det kun er i tilfeller der læringsmiljøet ved lærestedet gjør at søkerens funksjonsevne i studiesituasjonen er nedsatt at det er mulig å få stipend ved forsinkelse. Det vil utelukke blant annet en del kronisk syke studenter fra å søke, noe Unge funksjonshemmede antar ikke er intensjonen.

Mange kronisk syke har store variasjoner i helsetilstand, og vil kunne ha sterke svingninger i muligheten til å studere fullt. Selv om mange i denne gruppen vil kunne fullføre et studium og i hovedsak kunne studere som andre studenter, vil de i perioder kunne ha en helsetilstand som gjør at de blir forsinket. Eksempelvis vil revmatikere eller personer med sterk og hyppig migrene eller personer med ME kunne ha sterkt nedsatt mulighet til å studere i perioder av studieåret, mens det i andre perioder vil være uproblematisk å følge samme progresjon som andre studenter. Dette kan bidra til forsinkelser i studiet, men er ikke direkte knyttet til manglende tilrettelegging ved studiestedet.

Selv om sykestipend kan være et alternativ for en del i denne gruppen, er kravene om at en ikke kan være syk når undervisningen starter og krav om at en må være helt studieufør i sykdomsperioden lite egnet til å fange opp årsakene til forsinkelse hos mange kronisk syke studenter. Særordningen for kronisk syke studenter som ikke er helt studieuføre, har krav om at sykdomsperiodene varer i mer enn 14 dager sammenhengende for at en skal kunne søke sykestipend. Kronisk syke som har mange, men korte sykdomsperioder i løpet av semesteret vil dermed ikke fanges opp av ordningen selv om summen av antall sykedager gjør at de blir forhindret fra å holde normal studieprogresjon. Denne gruppen kan altså sitte igjen med ekstra gjeldsbyrde, ved at de faller utenfor både ordningen med sykestipend og den nye ordningen med stipend ved forsinkelse.

Unge funksjonshemmede vil foreslå at forskriftsteksten endres slik at kronisk syke blir inkludert som søknadsberettigede til ordningen med stipend ved forsinkelse i studiene.

Dokumentasjonskrav i §9-3 og §46-2

I § 9-3 stilles det krav om at det må dokumenteres at det er forhold ved læringsmiljøet ved studiestedet som gjør søkerens funksjonsevne i studiesituasjonen nedsatt. Unge funksjonshemmede mener et slikt krav, slik det nå er formulert, er problematisk av flere

grunner. For det første er det uklart hva dokumentasjonskravet innebærer. Hvilken type dokumentasjon det er snakk om og omfang på denne dokumentasjonen må gjøres klarere. For det andre er det uklart hvordan en skal dokumentere at dårlig tilrettelegging er årsaken til at en er forsinket i studiene, selv i tilfeller der det er liten tvil om at det har vært manglende tilrettelegging. Det er uheldig at forskriftsteksten slik den nå står kan leses som at søker bærer hele ansvaret for dokumentasjon, selv om det er forhold ved lærestedet som skal dokumenteres.

Et sentralt spørsmål er om det vil kreves dokumentasjon fra lærestedet (i form av bekreftelse eller lignende) på faktiske forhold som søker mener reduserer funksjonsevnen i studiesituasjonen. Det er ikke urimelig å tenke seg at lærestedene vil vegre seg for å utstede offisiell dokumentasjon på at deres egen tilrettelegging ikke er god nok, spesielt om det ikke foreligger planer om å utbedre forholdene, eller i tilfeller der det kan være tvil om graden av ulempe den gjeldende praksis eller bygningsmessig utformingen ved lærestedet har for studenten.

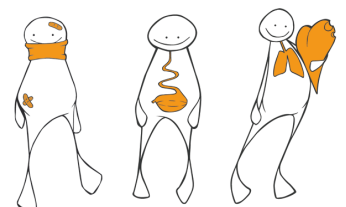
Unge funksjonshemmede mener § 9-3 bør tydeliggjøres slik at det kommer klart frem hvilke krav til dokumentasjon som stilles. Det bør være et mål at ordningen i størst mulig grad er basert på tillit til søker, for å hindre at søkere må bruke mye tid og energi på å innhente dokumentasjon. En mulig løsning kan være å kreve at søker leverer en redegjørelse for forhold ved lærestedet som reduserer funksjonsevnen i studiesituasjonen sammen med en eventuell legeerklæring. I utgangspunktet mener Unge funksjonshemmede at bevisbyrden bør ligge på lærestedet, og at det er lærestedet som må tilbakevise søkers påstander ved å dokumentere at de tilrettelegger godt nok. Imidlertid vil et slikt kontrollsystem fort bli tidkrevende og byråkratisk i praksis. Unge funksjonshemmede vil, ved behov for kontroll av søkers opplysninger, foreslå at dette organiseres som stikkprøvekontroll.

Fleksibilitet

Unge funksjonshemmede mener det er vesentlig at ekstrastipend oppleves som en fleksibel ordning, og at det for søkere oppleves som greit å komme inn i og ut av ordningen. Både variasjoner i helsetilstand og endringer i muligheten til tilrettelegging kan endre behovet for ekstrastipend. For enkelte kronisk syke eller funksjonshemmede studenter kan det være svært vanskelig å finne tilpasset arbeid som lar seg kombinere med full studieprogresjon. Om det likevel skulle lykkes å finne slikt arbeid, bør det ikke føre til andre sanksjoner enn bortfall av ekstrastipend. Det bør gjøres klart at søker plikter å melde fra om slike forhold raskt. Andre mulige sanksjoner, som omgjøring av tidligere motatt ekstrastipend til gjeld eller bortfall av mulighet til å søke om ekstrastipend for kommende semestre bør en unngå. Det vil skape unødige hindringer for å skaffe seg arbeidserfaring som kan være en viktig kvalifikasjon for yrkesaktivitet etter endt utdanning. Ekstrastipendet bør være utformet som et sikkerhetsnett for søkere som i utgangspunktet ikke har mulighet til arbeid ved siden av studiene eller vil møte urimelig store hindringer ved å kombinere arbeid og studier i forhold til situasjonen for andre studenter. Ekstrastipendet bør derimot ikke være basert på at en slik kombinasjon vil være helt umulig.

Sanksjoner ved misbruk av ordning for studiefinansiering for funksjonshemmede studenter

Unge funksjonshemmede mener det er uklart hvilke konsekvenser misbruk av ordningene vil ha. I tråd med Lånekassens praksis når det gjelder behovsprøving generelt anbefaler Unge

funksjonshemmede at en i tilfeller der det oppdages misbruk gjør stipendet om til vanlig studiegjeld.

Informasjon til aktuelle søkere: Veileder for søkere og ekstra saksbehandlerkapasitet i Lånekassen

For at de nye ordningen med 12 måneders studiestøtte, tileggsstipend og sikring mot ekstra gjeldsbyrde ved forsinkelse skal bli benyttet av målgruppen er det avgjørende at det blir gjort et omfattende informasjonsarbeid. Spesielt de første årene vil det trolig være stor usikkerhet blant aktuelle søkere om de har rett til ekstra støtte eller ikke.

Lånekassen har per i dag dårlig saksbehandlerkapasitet på telefon og epost (Unge funksjonshemmede kjenner til flere tilfeller med ventetid på telefon nærmere en halv time og svartid på e-post opp mot fire uker på enkle spørsmål), og søknader som krever saksbehandling har ofte lang ventetid. Misforståelser knyttet til dokumentasjonskrav kan dermed få store konsekvenser for søker i form av sterkt forsinket utbetaling.

Unge funksjonshemmede forutsetter at det blir satt av ekstra midler i forbindelse med etablering av ordningen, slik at det kan opprettes egen linje for spørsmål knyttet til studiefinansiering for funksjonshemmede og til å sikre tilstrekkelig saksbehandlerkapasitet til å bistå søkere på ordningen på en effektiv måte.

Unge funksjonshemmede vil også anbefale at det utvikles en veileder for ordningen, som gir informasjon til søkere om kriterier for å få tildelt ekstra stipend, der det gjøres klart hvem ordningen er ment for (med spesielt fokus på tvilstilfeller), hvilke dokumentasjonskrav som gjelder, eventuelle søknadsfrister, hvor og hvordan en søker og hvor en kan henvende seg om en har spørsmål. Unge funksjonshemmede vil anbefale at dette distribueres bredt, men med spesielt fokus på organisasjoner for funksjonshemmede og kronisk syke, NAV, rådgivningstjenesten ved universiteter og høyskoler, samt at den gjøres lett tilgjengelig på Lånekassens nettsider.

Med vennlig hilsen
Unge funksjonshemmede